

Občinske volitve za trg Šmarje pri Jelšah.

Po prvih občinskih volitvah v začetku decembra 1902 so si nekateri po našem trgu tajno šepetali na uho, da so Nemci vložili pritožbo. Vse je pomenljivo molčalo, molčali so slovenski časopisi in zraven imen novizvoljenih odbornikov niso prinesli nikakih podrobnosti. Samo graška teta je klicala v svoji nemški jezici politično oblast na pomoč. — Po dolgem, smrtnem molku razglasila »Slovenec« in »Slov. Gospodar«, da so na pritožbo od nemške strani volitve razveljavljene. Uradno naznanilo na občinski plošči razpisuje nove volitve na dan 26. februarja t. l. Z glavo majaje jemljejo nekateri to naznanilo na znanje.

Zopet vse molči. In molče se pripravlja na nove volitve. Gospod Amand sviri v korpulskem teritoriju pred klerikalizmom; sicer bi se moralo temeljito postopati v zadevi Lenčke oziroma studenca. Modri Odisej na Brezjem se opozarja, da kot oproda nove napredne struje točno izpolnjuje svojo dolžnost. Trikratni naskok na Minko radi pooblastila je častno odbit. Francel se pa vzgledno jezi pod jablano nad fato-morgano farovškega žganja. Imenik se sme ogledati po milosti in pod nadzorstvom gospoda župana. Pristno šmarsko blato nikakor ne zadržuje vsestranskega delovanja. Pri tem živahnem gibanju poteka dan za dnevom in se bliža dan volitve.

Zopet molk — prvi naskok.

Dan 26. februarja napoči. Ob 9. uri se imajo volitve pričeti. Kmalu po 8. uri prihajajo kmečki volilci resnih obrazov in počasnih korakov od raznih strani pred občinsko pisarno. Vzvišena inteligenca na posameznih javnih prostorih premotriva volilno gibanje in zapeta čuva skrbno svoje skrivnosti. Tiho, nerazumno mrmranje med volilci motijo glasni klici »grumskega«. Korla nad nekaterimi njemu neljubimi osebami. Gospod Amand se odlikuje s krasnimi opombami o klerikalcih. Ješovski Janez iz svaštva slavnega in nepozabljivega Slomškega se junško poslovi od doma od svojega ptujskega »Štajerca« in urnih korakov drvi skozi vrste volilcev v občinsko pisarno. Med tem časom udari na zvoniku ura 9 in volitve se imajo pričeti.

Prizori v pisarni.

Gospod župan in njegova pomočnika se imajo v pisarni izvršiti nekatere priprave. Ob 9. uri se je sestavila volilna komisija. V njo so bili pozvani: stari Grobovšek, Alojzij

Vičar, Krušič in Bastevc Janez. Kmetje pričakujejo pred vrati c. kr. političnega komisarja kake četrt ure. Po brezuspešnem čakanju stopijo v pisarno in želijo voliti. A čudo! Volilna komisija je zabarikadirana z »latami«. Na željo volilcev oddati svoje glasove, se jim naznani, da je volitev že končana! Kakor električen tok pretrese može ta nepričakovana novica. Volilcem je bilo jasno, zakaj so nekateri poprej prihajali molče v pisarno in s pomenljivo resnimi obrazi zopet odhajali. Velika zmešnjava nastane. Volilci vpijejo in zahtevajo voliti, gospod župan nekaj odgovarja in dokazuje, cesar nihče ne razume. Hrušč in trušč povsodi — razburjenje raste vidno. Župan naprosi č. g. dekana, naj ljudstvo pomirijo, dobro vede, da je v sili duhovnik vendar dobro došel. To se zgodi. Hruščeči glasovi polagoma utihnejo, ko nevoljni volilci pisarno ostavijo in se zbirajo v gruclah zunaj pred vrati.

Prizori zunaj pisarne — što činiš? — odveza.

Vik in krik se razlega daleč po trgu iz občinske pisarne in vzdrami nežne gospodične iz predpoldanskega premišljevanja. Radovedno pomolijo nežne glavice iz svojega bivališča in povprašujejo z očmi, kaj neki to pomeni? Nobena ne ve zanesljivega odgovora. — Med tem pride nekaj delavcev iz Hrvaškega dela iskat pri novi železnici. Mimogrede vpraša hrvaški delavec, osupnjen nad hripavimi glasovi, enega izmed volilcev: »A što činiš, bračo?« »Volimo«, mu ta odgovori, »a ne pridemo do glasovanja.« »O Bože mili! znaš bračo, ne samo pri nas tako«, pristavi Hrvat in odide za svojimi tovariši z glavo majaje. Z Anderluhovo ledenico pa se opoteka neka oseba, vrio navdušena od pristnega »šnopsa« — če se ne motimo, je bil znan šnopsar — ozre se nazaj, nasloni na plot ob potu in napravi veliki križ najprej čez sebe, potem pa čez volilce in jih tako odveže njihove volilne pravice.

Novi prizori — nastop Nemcev — poraz.

Ob 10. uri prične voliti II. razred. Nemci nastopajo po vrsti in oddajajo svoje glasove. Razburjeni kmetje volilci II. razreda se posvetojujejo, kaj naj storijo. Napredna slovenska inteligenca jih vabi na volišče; kmetje ne zaupajo, da bi ne bili speljani na led. Slednjič okoli tri četrt 11 uro pride do razporazumljenja, a pri vstopu v pisarno izvedo, da je volitev zaključena. Izid volitve je, da sta dva Nemca izvoljena v občinski odbor v nekdanjo čisto slovenskem Šmarju. Občinski sluga in občinski pisar konstatujeta, da je bil to danes

»hec«, kar volilce zopet razburi. Č. g. dekan to izjavo odločno zavrnejo. —

I z i d.

Tako je padlo slovensko Šmarje vsled izvanredne taktike naše molčeče inteligence. Ljubše jim je sedeti s privrženci ptujskega »Štajerca« in z Nemci, nego s katoliškim zavednim slovenskim kmetom. In kako opravičujejo to? Da je sedaj »parola« ne se družiti s »črno gospodo«. — Vsak si je mislil ta dan: »Prah in sip — je domovje, — divji vihti — prosto rovje. — Enkrat se — na goriše — krasne hiše — gospodar se zdaj ozre.« (-Koseski.)

Državni zbor.

Dunaj, 2. marca 1903.

Pregledovanje zadrug.

Poslanska zbornica se je pretečeni petek, 27. febr., pečala z načrtom postave, vsled katere se morajo posojilnice in druge pridobitne in gospodarske zadruge natančno pregledati vsaj vsako drugo leto. Ko bi se takšna postava bila upeljala že prejšnja leta v Avstriji, zabranile bi se mnoge škode in tudi goljufije pri omenjenih zadrugah. Čudno, da, ko se je leta 1873. upeljal zakon o ustanovitvi pridobitnih in gospodarskih zadrug, da takrat ni nihče na to mislil, da je treba te zadruge na korist njenim udom, tudi pregledovati. Nekatere gospodarske zadruge in posojilnice so zadnja leta sem napravljale med seboj iz lastnega nagiba skupno zvezo, katere namen je bil tudi ta, da so nastavljaše skupnega revizorja ali pregledovalca zadrug. L. 1891. je sprejel v poslanski zbornici poslanec Vrabec to misel, da bi se morala po postavi vsaka zadruga podvreči takemu pregledovanju. Preteklo je zdaj skoro 12 let, predno se je stvar rešila. Revizija se bo morala po zdajšnji postavi izvršiti vsaj vsako drugo leto. Sedanja postava, katera brez dvoma kmalu stopi v veljavo, določuje sledeče: ako šteje zveza vsaj 50 zadrug ali posojilnic, bo smela postaviti lastnega revizorja, katerega bo pa morala potrditi še vlada. Če pa katera zadruga ni v takšni zvezi, jo bo moral preiskovati revizor, katerega bo določilo trgovsko sodišče. To vse je gotovo hvaljevredno in brez dvoma ne bo v prihodnje slišati več o tolikih poškodbah pri teh zadrugah, kakor je bilo to slišati do zdaj.

Eden paragraf v novi postavi je, nad katerim se spotikajo po pravici mnogotere stranke, namreč § 14. Vsled tega paragrafa bi imel deželni odbor pravico nadzorovati

Listek.

Ivan Skuhala

kn.-šk. duh., svetovalec, dekan in župnik v Ljutomeru. Črtice iz prijateljskega peresa.

Dne 18. svečana 1903 zjutraj je preminal v župnišču Ljutomerskem mož, ki je bil od Boga prejel nenavadnih darov uma in srca, s katerimi je skrbno gospodaril, dokler so mu telesne moči pripuščale. Žal, da je že koncem prvega leta svoje duhovniške službe bil prisiljen, za par mesecev izpreči, da si je nekoliko pokrepil onemogle telesne moči. Leta 1875. je prestal, preden je bil nastopil službo profesorja bogoslovja v Mariboru, hudo bolezen, ki mu je zapustila svoje zle posledice za vse žive dni. Ko so se mu bili poslednji ob priliki pogreba gospoda poštarja Škrlec pri Sv. Tomažu leta 1887. konji splašili in je bil tako nesrečno padel z voza, da si je nogo zlomil, dolgo časa ni nič mogel hoditi. Nasledek je bil, nenaravna njegova razsežnost, ki mu je končno vtopila sree. Iskal je štirikrat pomoči v Marijinih toplicah na Českem. Prvo krat (l. 1899) je bil zdane olajšave dosegel; drugo leto že manj, tretje in četrtokrat pa skoro nič. Začel ga je spomin zapuščati in konec življenja se mu je vedno bolj približeval.

Dne 16. februarja t. l. je za par minut se prišel s postelje (bolečin, a že drugi dan je postalo njegovo stanje jako kritično. Kri mu je silila na možgane. Prevideli smo ga slovesno s sv. zakramenti za umirajočce. Bil je dovolj pri zavesti tisti večer še do polnoči. Kmalu po polnoči pa je nastopil smrtni boj, ki je ob 3/4 na 4. uro, dne 18. februarja, končal blago življenje, katero je zapustilo široke sledove njegovega delovanja na cerkvenem, narodno-gospodarskem, posebno pa še na našem slovstvenem polju.

Rodil se je pokojni dekan Skuhala dne 15. avg. 1847. na Hujbarju, župnije Sv. Tomaža pri Veliki Nedelji, od poštenih kmečkih staršev. Prvi šolski pouk je dobival v Runčah, podružni šoli župnije velikonedeljske, kjer je krščanski nauk učil sloviti dekan Peter Dajko. Nemškega jezika se je začel učiti na glavni šoli v Radgoni. Gimnazijske in bogoslovne šole je vse izvršil — s pohvalo — v Mariboru. Z dovoljenjem sv. rimske stolice je bil že dne 21. julija l. 1870 v mašnika posvečen. V svoji rojstni župniji je potem v nedeljo, dne 21. avgusta 1870, pel novo sv. mašo, na katero se je vedno z veseljem spominjal.

Ko je bil še tudi četrto leto bogoslovskih sol z enako pohvalo dovršil, poslali so ga pokojni knezoškof Jakob Maks. na odlično

kapelanijo v Žalec. Tam je vsaki dan hodil v romarsko cerkev M. B. v Petrovčah sv. mašo služiti. Ob nedeljah in praznikih je zjutraj v tej cerkvi pridigoval, popoldne pa »pri fari« razlagal krščanski nauk. To skrb je imel tam takrat mlajši g. kaplan. Navzel se je pokojni posebne pobožnosti do petrovske Mat. Božje. Ker je pa bila tista zima nenavadno mrzla, se je gospod kapelan Skuhala nalezl hude hripe, katere se ni nikdar popolnoma znebil. Bil je primoran, kakor smo že omenili, za par mesecev izstopiti iz duhovniške službe in si zdravja iskati pri č. usmiljenih bratih v Gradcu Deloma ga je tudi našel.

Meseca septembra 1872 je vnovič nastopil duhovniško službo kot II. kapelan v Konjicah. Pokojni g. stolni prošt Sorčič so ga v posebnem pismu priporočili rajnemu č. g. nadžupniku Rozmanu, češ, da je še mlad (na letih), a da je mož (po vedenju). To je pokojni g. Skuhala pokazal pri vsaki priložnosti, posebno pa pri nagli smrti nam nepozabnega gospoda nadžupnika Jožef Rozmana. Ohranil je svojo mirnodušnost, iz katere ga pač nobena nesreča ni mogla spraviti. Med največjim hrupom, ki je šumel okoli nadžupnišča v Konjicah, ko so na dražbi prodajali nadžupnikov zapuščino, spisoval je kapelan Skuhala Rozmanov »Životopis«, knjižico, ki je po pravici obrnila pozornost prečast. knezoškofijstva